

SANASTOA

A

AD eli art director Visuaalinen suunnittelija, ulkoasun suunnittelija, taittaja, mainonnan suunnittelija; vastaa töiden ulkoasusta.

Ahioliakkaus Lakkaus, joka tehdään vain tiettyyn painopinnan osaan.

Ajettavuus Paperin käyttäytymisen painokoneessa sekä sitä seuraavissa jälkikäsitteilykoneissa. Ajettavuus vaikuttaa painoprosessin nopeuteen ja varmuuteen.

Alaindeksi Osittain peruslinjan alapuolelle laskettu merkki tai merkkijono esim. matemaattisissa kaavoissa (H2O).

Alaotsikko Pääotsikkoa pienempi otsikko, joka ladotaan leipätekstiä suuremmalla tai siitä muuten erottuvalla tavalla.

Alistaminen Painattavan arkin asetaminen koneeseen, suoritetaan joko käsin (käsinallisteinen kone) alistus-pöydältä tai itsetoimivan alistuskoneen avulla.

Amplitudimoduloitu rasterointi (AM)Perinteinen rasterointi. Rasteripisteen koko vaihtelee sävyn mukaan ja niiden välinen etäisyys pysyy vakiona, vrt Stokastinen rasteri.

Anfangi Kappaleen aloittava, useamman rivin korkeinen, usein muusta tekstistä poikkeava alkukirjain.

Antiikka Kts. Kirjaisintyyppit, selvä hius- ja perusviivan paksuusero.

Antikvanumerot Versaalin korkeiset numerot, vrt, Mediavaalinumerot.

Apinalaatikko Lehden sivuilla oleva laatikko, jossa on esimerkiksi kustantajan ja toimituksen yhteystiedot.

Arkistointipaperi Virallinen paperi, vanhetessaan mahdollisimman vähän muuttuva, yleensä loppusellupitoinen paperi, jota käytetään kauan säilytettäviin asiakirjoihin.

Arkki 1. Paperiarikki, painamaton nelikulmainen paperikappale. 2. Painoarikki, painettu paperiarikki, usean sivun kokonaisuus, joka painetaan kerralla ja jota taittamalla saadaan sen sisältämät sivut luettavaan järjestykseen. Aikakauslehti- ja kirjatyöt sekä esitteet painetaan tavallisesti 8-, 16- tai 32-sivuisina arkkeina, riippuen sivujen koosta.

Arkkialistus Paperiarkkien syöttölaite painokoneessa, kts Alistaminen.

Arkkiasemointi Sivujen sijoittaminen koko painoarkin kokoiselle alueelle siten, että arkin taittamisen jälkeen sivut ovat oikeassa järjestyksessä.

Arkkipainokone Laaka- tai kohopainokone, jossa paperi alistetaan yksittellen koneeseen leikattuina arkkeina.

Arkkitaitto Painoarkin taittaminen siten, että arkille painetut sivut ovat oikeassa järjestyksessä, kts Arkki, Arkkiasemointi.

ASCII Tiedostomuoto, jossa teksti on puhtaassa merkkimuodossa ilman ohjelmakohtaisia ohjauskoodeja, esim. kursivointia jne. (American Standard Code for Information).

Asemointi 1. Sivuasemointi, kts Taittaminen. Tekstien ja kuvien sijoittaminen kokonaisuudeksi lopullisille kohdilleen luonnoksen mukaan. 2. Kts. Arkkiasemointi.

Asettelumalli Painotuotteen valmistusta varten tehty kuvallinen ohje, jossa tekstit ja kuvat on sijoitettu oikeille paikoilleen.

B

Banderolli Vyöte, jolla esimerkiksi lehtiniput sidotaan yhteen.

Bezier curves Bezier (vektori)-käyrät/kurvit. Kaarevia viivoja, jotka on määritelty ns. ankkuripisteiden avulla. Käytetään yleensä graafisissa ohjelmistoissa piirtoelementtien piirtämiseen ja kirjainten esittämiseen (renderointiin).

Bittikarttakuva Bitmap Image/Graphic. Kuva tai muu grafiikka, joka koostuu ainoastaan pikseleistä, eikä vektoriobjekteista.

Blanko 1. Painamaton sivu tai arkki. 2. Painotuote, jossa tekstit ovat vielä painamatta. Tällaisia ovat esimerkiksi eri kieliversioita varten painetut kuva-arkit.

Bleed Kts. leikkausvara.

Blokkiliimaus Paperiarkkien liimaus nippuihin. Esimerkiksi 50 kpl/blokki.

Brief, Briiffi, Briefaus Suunnittelun toimeksianto, jossa tilaaja kertoo suunnittelijoille, mitä hän haluaa ja antaa suunnittelijoille tarvittavan tiedon ja materiaalin.

Brosyyri Brosari on esite.

Bulkki Ilmaisee paperin paksuuden ja grammapainon suhteen. Suuri luku merkitsee kevyttä, paksua paperia.

MF-sanomalehtipaperi bulkki n. 1,2. Hiokkeeton offsetpaperi bulkki n. 1,3. Taidepainopaperi bulkki n. 0,8.

C

CIELAB, CIELUV Eräitä standardoituja, ns. yhtenäisiä värinesitystapoja, joiden värikoordinaattien numeeriset arvot vastaavat ihmisen värinhavaintokykyä.

CMYK Painatuksessa käytettävät nelivärisarjan värit C = Cyan (sininen) M = Magenta (punainen) Y = Yellow (keltainen) ja K = Musta, vrt. PMS.

Coldset-Offset Offset-painomenetelmä, jossa käytetään nopeasti kuivuvia painovärejä, eikä kuivausuunia tarvita.

Copyright Tekijänoikeus.

Copywriter eli copy Tekstisuunnittelija, joka vastaa teksteistä. Copy työkentelevät pääasiassa mainostoimistoissa, mutta isoimpien organisaatioiden viestintäyksiköissä voi olla teksteihin erikoistuneita tiedottajia.

CTP Computer To Plate, kts. Levytulostus.

Cyan Neliväripainatuksen sininen, syaani, kts. CMYK.

D

Deadline Aineiston luovutuspäivä.

De-kompressio Pakatun tiedoston purkaminen takaisin luettavaan muotoon.

Densiteetti Mittaluku, joka kertoo sävyn optisen tummuuden.

Densitometri Mittari, jolla mitataan pinnan tummuutta paperilla, filmillä tai painopellillä.

Digitaalinen painaminen Tetokoneelta tapahtuva painoaihion tulostaminen paperille suoraan tai välillisesti. Kutsutaan myös elektroniseksi painamiseksi.

Digitaalinen taitto Valmiin tekstin, kuvien ja muun aineiston sijoittaminen sivulle sivunvalmistusohjelmalla, kts. Taittaminen.

Digitaalivedostus Vedostaminen suoraan tiedostosta.

Dispersioliakka Vesiohenteinen infrapunavalolla kuivattava painokoneelakka, joka antaa hyvän kiillon.

Dpi Dots Per Inch. Pistettä tuumalle. Tulostusprosessissa käytetyn tulostustarkkuuden mittayksikkö ilmaisuna siten, kuinka monta pistettä (eli

kuinka tarkasti) tulostusprosessi tuottaa yhden tuuman matkalle. Tätä mittayksikköä käytetään usein myös kuvien skannausresoluution ilmaiseeseen jota tulisi ilmaista mitalla Ppi (Pixels Per Inch), mutta käytännöksi on muodostunut ilmaisu dpi.

DTP DeskTop Publishing tarkoittaa graafista suunnittelua ja sivun/kuuvanvalmistusta tietokonepääteellä.

Dummy Valmiin painotuotteen malli, joka on valmistettu tuotteeseen valittuun paperista. Sen koko vastaa tuotteen lopullista kokoa ja laajuutta.

Duotone Yksivärioriginaalista muokattu kahdella värillä painettava kuva. Voidaan käyttää kahta mustaa väriä jolloin mustavalkoisesta valokuvasta valmistetaan painatusta varten kaksi erilaista rasterifilmiä. Näistä toisessa on kuvan kaikki tärkeät yksityiskohdat ja se muistuttaa normaalia rasterifilmiä. Toisen filmin tehtävänä on vastoin on toistaa ainoastaan originaalin tumman pään ja tummemman keskialueen sävyjä. Toisen mustan asemesta voi käyttää myös jotakin muuta väriä, esim. sinistä, jolloin kuvaan tulee enemmän värikkyyden tuntua.

Duplikaatti Alkuperäisen (esim. väridian) kopio.

E

Egyptienne Groteksti kirjaisintyyppi, jossa kirjaimiin on lisätty tasapaksut päätteet.

Elektroninen painaminen Kts. Digitaalinen painaminen.

Elävä otsikko Kirjan jokaisen sivun yläreunaan sijoittuva johto-otsikko, joka noudattaa kyseisen sivun sisältöä.

Elävä pää Kts Elävä otsikko.

Em-space Kts. Neliö.

Em-viiva Pitkä ajatusviiva, vrt En-viiva.

Embedded Upotettu, sisällytetty mukaan. 1. Käytettyjen fonttien upottaminen/sisällyttäminen painotuotteesta tehtyyn PDF-tiedostoon PDF-tiedoston luontivaiheessa. 2. Esim. FreeHand-dokumentissa käytettyjen kuva- ja/tai logo-tiedostojen upottaminen/sisällyttäminen itse FreeHand-dokumenttiin.

Ensirivin sisennys Kappaleen ensimmäinen rivi on sisäänvedetty yleensä neliön (Em-space) verran

(poislukien mikäle kappaletta ennen on tyhjä rivi).

En-viiva Lyhyt ajatusviiva, vrt Em-
viiva.

En-space Kts Puolikas.

EPS Encapsulated PostScript, tiedosto-
muoto, jota käytetään siirrettäessä
PostScript-informaatiota toiseen oh-
jelmasta toiseen. Esim. vektorimuo-
toinen logo voi olla EPS-tiedosto kun se
sijoitetaan esim. taitto-ohjelmaan.

F

Faktori Kirjapainoalan erikoistunut
asiantuntija, joka työskentelee paino-
issa tai mainostoimistoissa.

Filmiarkisto Tekstien, kuvien ja eri-
tyisesti sivufilmien säilytyspaikka ja
-järjestelmä.

Filmivedostus Vedostaminen lopul-
lisilta filmeiltä.

Flekso-painokone Kohopainokone,
jossa painopinta on valmistettu jous-
tavasta muovista.

Foliointi Ohuen metallikalvon kiin-
nittäminen kartongille puristamalla
kuumennettua sinkkiläätettä vasten.
Esimerkiksi kiiltävä kultafoliointi.

Fontti 1. Kts. Kirjasinleikkaus. 2.
Fontti on myös kirjaskuvioiden
elektroninen piirto-ohje -tiedosto.

Formaatti Tuotteen koko ja/tai muo-
to.

FTP File Transfer Protocol. Tiedos-
tonsiirto-protokolla. Internetissä yleis-
esti käytössä oleva tiedoston/tie-
dostojen siirtotapa. FTP-siirrossa
käytetään usein ns. FTP-ohjelmaa.
Monet FTP-ohjelmat ovat ilmaisia
(Freeware).

G

GCR Gray Component Replacement.
Harmaan/neutralin komponentin
korvaaminen. Värierottelutapa, jossa
mustaa osaväriä käytetään korvaa-
maan osaa syaanista, keltaisesta ja
magentasta osaväristä kuvan tietäällä
väriillisillä alueilla sekä myös kuvan
neutralaissa (harmaissa) sävyis-
sä. GCR-värierottelutapaa käytetään
yleisesti sanomalehtipainatuksessa.

Gemena Pienaakkonen.

GIF Kuvatiedostomuoto, yleinen in-
ternetissä. Koska GIF on ns. matala-
resoluutio RGB -kuvamuoto niin GIF-
muodossa olevia kuvia ei tule käyttää
painotuotannossa.

Grammapaino Yhden neliömet-
rin kokoisen paperin paino grammoi-
na (g/m²). Samaa tarkoittavat myös
pintapaino, neliömassa ja neliöpaino.

Groteksti Kirjasintyyppi, jossa viivat
ovat tasapaksut eikä kirjaimissa ole
pääteviivoja, pieni perusviivan ja hius-
viivan paksuusero.

H

Haitaritaitto Taittelutapa, jossa tait-
teet ovat yhdensuuntaiset. Suljet-
tu haitari: Taitteet kääntyvät samaan
suuntaan kerälle Avoin haitari: Tai-
teista joka toinen on sisäänpäin ja
joka toinen ulospäin.

Häivyty Rasterikuvan reunojen peh-
meästi tapahtuva sävyn vaalenemi-
nen, rasteripistekoon asteittainen
pieneminen.

Harmaasävy Grayscale. Väritila,
joka sisältää vain mustaa, valkoista ja
harmaan eri sävyjä.

Harmaatasapaino Kolmen väri-
llisen osaväriin keskinäinen suhde, joka
muodostaa väärittömän harmaasävyn.

Harvaresoluutiokuva Väriinätön
yksityiskohtien toistokykyyn riittävä
asemointiapokuva.

Harvennus Kirjainten etäisyyksien
kasvattaminen, kts Tasausharvennus.

Heatset-Offset Offset-rotatio, josa
painovärit kuivataan uunissa.

Heftaus Taitettujen arkkien ompelu-
menetelmä.

Hienopaperi Sellupohjainen pape-
ri, joka sisältää tavallisesti alle 10 %
mekaanista massaa.

Hiokepitoinen paperi Paperi, joka
on valmistettu pääosin mekaanisella
tavalla valmistetusta massasta.

Hiokkeeton paperi Puuvapaa pape-
ri, kemiallisesti valmistetusta paperi-
massasta (sellu) tehty paperi, joka ei
sisällä hiokeetta.

Hiuslinja Ohut linja, paksuus 0.25
pistettä.

Hiusviiva Kts Kirjaimen osat.

HWC Heavy Weight Coated, moniker-
rospäällystetty painopaperi.

I

ICC Lyhenne kansainvälisestä vä-
ri-konsortioista, joka on määritellyt
menetelmät, joilla kuvataan laite-
riippuvien ja -riippumattomien väri-
esitysmuotojen laskentatapa.

ICC-profiili Tiedosto, jonka avul-

la kerrotaan jonkin laitteen (esim.
skanneri, näyttö, tulostin, painokone)
värintoisto-ominaisuudet ICC-yhti-
teensopivalle ohjelmalle (esim. kuv-
vankäsittelyohjelmalle).

Ingressi Artikkelin tai jutun ensim-
mäinen kappale, joka sisältää tiivist-
etysti kaikkein tärkeimmän asian.
Ingressissä käytetään leipätekstis-
tä erottuvaa painatusta, esimerkiksi
suurennusta tai lihavoitinta.

ISBN Kansainvälinen kirjan standar-
dinumerointi.

ISSN Aikakausjulkaisujen kansainvä-
linen standardinumero.

J

Jälkikäsitteily Kaikki toimenpiteet,
jotka ovat tarpeen varsinaisen paina-
misen jälkeen ennen painotuotteen
toimittamista tilaajalle, esim. leikkaus,
taitto, liimaus, koonti, perforointi,
stanssaus jne.

Jälkipainatus Valmiin painotuotteen
etu- tai takakanteen erikseen painet-
tava logo, teksti tai kuva.

Jäykkyys Paperin taivutusvastus.
Paperin paksuus on mitattavista suu-
reista se, joka korreloi parhaiten jäyk-
kyyden kanssa.

JPEG Pakattu kuvatiedostomuoto,
jolla bittikarttakuva saadaan vähem-
män tilaa vievään muotoon. Voidaan
määritellä ns. Quality-arvo, mitä
pienempi sitä pienempi tiedostokoko
mutta samlla kuvan laatu heikkenee
oleellisesti.

K

Kalanterointi Paperin tai kartongin
kiillottaminen, tiivistäminen tai pak-
suuden tasaaminen kalantereilla eli
paperikoneen yhteydessä olevalla kone-
ella, jossa on vuorotellen joustavia ja
jäykkä teloja.

Kalibrointi Säätoimenetelmä, jossa
säädot perustuvat standardoituun tai
virallisesti tarkastettuun vertailukoh-
teeseen tai menetelmään.

Kapiteeli Pienaakkosten kokoinen
SUURAAKKONEN, korkeus on sama
kuin gemena-akkosten x-
korkeus.

Kartonki Yleensä useasta kerrok-
sesta valmistettu tuote, jota käytetään
mm. korteissa ja kansissa sekä
kuluttajapakkausissa.

Kaseeraus Painetun tai painamat-
toman paperin liimaus paksummalle
materiaalille.

Keili Entinen merkitys oli rivien välis-
sä oleva lisäväli. Nykyisin käytetään
merkintemään riviväliä.

Kellastuminen Puukuidun (varsinkin
mekaanisen) taipumus menettää valon
tai ilman vaikutuksesta vaaleut-
taan.

Kevyesti päällystetty paperi Pape-
ri, jonka päällystemäärä paperin
kummallakin puolella on yleensä n.
7–14 g/m².

Kerning Kirjainparien tiivistäminen.
Etenkin isoissa pisteikoissa tapahtuva
automaattinen tai manuaalinen kirjain-
välilyöntien korjaaminen siten, että
kirjaimet näyttävät sopivan parem-
min yhteen visuaalisesti.

Keskisävyt Midtones. Valokuvan tai
sävykuvan keskisävyt eli sävyalue
kuvassa, joka käsittää kuvasta sävyt
alkaen n. 30%:sta päättyen n. 70%:iin.

Kiila Sananväli

Kiiltolaminointi Kiiltävällä erikois-
kalvolla suoritettu laminointi.

Kiinteä väli Tyhjä väli rivillä josta ei
tapahtu rivinvaihtoa, kts. Neliö, Puo-
likas, Ohuke.

Kirjaimen osat

Peruslinja, alalinja, ylälinja, x-
korkeus, versaalikorkeus, keilikorkeus, kir-
jainrunko, päate, paksunnos, hiusviiva,
ylä- ja alapidennös.

Kirjainväli (Merkkiväli), kirjainten
väli.

Kirjasinkoko Kirjaimen korkeus il-
maistuna typografisina pisteinä.

Kirjasinperhe Joukko yhden kirja-
imen leikkauksia, Esim: Times Roman,
Times Italic, Times Bold, Times Bold
Italic

Kirjaimet Kirjaimet, numerot ja eri-
laiset erikoismerkit.

Kirjasinleikkaus Nimetyn kirjasi-
ntyypin erimuotoiset muunnelmat.

Kirjasintyyli Medievaaliantikvat,
esim. Garamond, Bembo, Sabon,

Bookman. Uusanttiivat, esim. Bodoni, Didot, Tiffanu. Siirtymäkauden antiikvat, esim. Baskerville, Caslon, Times. Groteskit, esim. Avant Garde, Futura, Helvetica. Egyptienne, esim. Beton, Clarendon, Memphis. Kalligrafiset kirjaimet, esim. Constance, Vivaldi, Zaph Chancery. Fantasiakirjaimet, esim. Calypso, Tonal, Fingers.

Kluutti Kuvitettua kangasta, jota käytetään kirjan kansien päällysteenä.

Koevedos Tavallisimmin monivärikuvan vedos, joka toimitetaan työn teettäjälle hyväksyttäväksi.

Kohopaino Painatusmenetelmä, jossa painojälki siirtyy paperille koholla olevista kirjaimista ja kuvaleistoista.

Kolmisivuleikkaus Kolmikanttileikkaus. Painotuotteen puhtaaksileikkaus ylä- ja alareunasta sekä aukeavalta sivulta yhdellä kertaa.

Kolmiväriharmaa Kolmen värillisen osavärin ne keskinäiset suhteet, jotka muodostavat päällekkäispainatuksessa harmaasäyn.

Kolofoni Kirjan alkuun tai loppuun sijoitettava teksti, josta käy ilmi kirjainlaji, koko, paperi, suunnittelu, käytetty laitteisto jne.

Kompakti Täyspeitteinen, 100% peittävä väripinta.

Kompressio Tiedoston pakkaaminen eli tiivistäminen.

Konepäällystetty paperi Suoraan paperikoneessa päällystetty paperi.

Konesuunta Paperinvalmistuksessa paperin kulkusuunta. Tämä määrittää paperin kuitusuunnan.

Kontaktikopiointi Filmin tai painolevyn valottaminen toisesta filmistä siten, että molemmat filmit ovat tiiviisti kiinni toisissaan.

Kontrasti Vaalean ja tumman alueen erotus kuvassa.

Korjausmerkit Oikaisuvedoksen korjauksissa käytettävät merkit, kts. Oikoluku.

Korkopainanta Kts. Preeglau.

Kova kansi Jäykkä, eri tavoin päällystetty kansi, joka liimataan painettujen arkkien selkään erillisen kankaan, krepin tai paperin kanssa.

Kromaliini Filmeiltä tehty värillinen sopimusvedos.

Kuiva-offset Laakapainomenetelmä,

jossa ei-painavaa pintaa ei kastella vedellä, vaan värin tarttuminen esityypin väriä hylykivän ominaisuuden takia.

Kuivausyksikkö Syväpainoyksikön yläosassa oleva matalalämpötilainen uuni tai heatset-offset-painokoneen painoyksiköiden jälkeinen korkealämpötilainen uuni painovärin kuivamista varten.

Kultainen leikkaus Yli 2 500 vuotta vanha suhdejärjestelmä, jonka suhteasteikko on 3:5, 5:8, 8:13 jne.

Kumisylinteri Kumikangaspäällysteinen sylinteri, jolla painoväri siirretään levysylinteriltä paperille (offset).

Kursiivi Kirjoituksen suuntaan kaatava ladonta; italic, oblique, kts Kirjainleikkaus.

Kutistekalvo Tuotteen kääriminen hiukan joustavaan, kireään muovikalvoon.

Kuumaliimaus Sidontatapa, jossa arkit ja kansi kiinnitetään toisiinsa selästään koneella ilman lankaa. Ns. pokkarisidonta.

Kuumasulateliima Hot-Melt liima, joka voidaan levittää esim. arkkien selkään sulatettuna ja muuttuu pitäväksi jäähdettyään.

Kuva-arkisto Eryityisesti säilyttämiseen soveltuva kuvatietokanta tai myös esim. valokuva-arkisto.

Kuvakorjailu Korjailua, jolla vaikutetaan kuvan sisältöön ja yksityiskohtiin.

Kuvanvalmistus Kuvan digitointi, värierottelu, kuvankäsittely sekä kuva- ja värikorjailu.

Kuvapankki Yleensä kaupallinen kuvatietokanta.

Kuvateksti Kuviiin liittyvä teksti, joka sijaitsee kuvan välittömässä läheisyydessä.

Kuvatietokanta Muistijärjestelmä, joka sisältää kuvia ja niihin liittyviä etsimistä helpottavia hakutietoja, kts Kuva-arkisto, Kuvapankki.

Kylmäliima Dispersioliima levitettävä liima, joka kuivuu pitäväksi tietyssä ajassa.

L

Laajuus Kirjan tai muun painotuotteen sivumäärä.

Ladonta Tekstin valmistaminen painettavaan muotoon.

Lakkaus Painetun pinnan tai sen osien kuten kuvien lakkaaminen kiillon ja värikkyyden lisäämiseksi tai painopinnan suojaamiseksi. Katso Offsetlakkaus ja UV-lakkaus.

Laminointi Paperin tai kartongin päällystämisen kuumentamalla ohuella kalvolla, antaa tuotteelle erittäin kestävä pinnan. Tehdään usein kirjan kansiin. Laminointi voi olla kiiltävä tai mattapintainen.

Lankanidonta Taitettujen arkkien sidonta ompelemalla.

Lasertuloste Tekstistä tai sivuista tulostettu tarkistusvedos.

Lay-out Asettelumalli, luonnos, painotuotteen taiteellinen sommitelma, "leiska".

Leikkausvara, bleed Painotuotteen reunojen ulkopuolelle puhtaaksileikkausta varten jätettävä siistimisvara.

Leipäteksti Painotuotteen varsinaista sisältötekstiä eli yleensä käsikirjoitusluiskoja tai ladottuja palstoja. Ingressi ja otsikot eivät kuulu leipätekstiin.

Leskirivi Kappaleen ensimmäinen rivi, joka on päättävän palstan tai sivun lopussa.

Levynvalmistus Painolevyn valotus, kehitys ja käsittely.

Levytulostus Kaikkien painettavan arkin sivujen tulostaminen kerralla oikeaan järjestykseen suoraan painolevylle, CPT.

Liehu Tekstiä, jonka oikea tai vasen reuna on tasaamaton.

Ligatuuri Kahdesta tai useammasta kirjaimesta muodostettu osittain liittymä kirjainyhdistelmä, jota käytetään kahden erillisen kirjaimen sijasta, esim. fi, fl. Ylempänä ligatuurit ja alenpana normaali kirjaimet.

Liimanidonta Taitettujen arkkien sidonta selkäliimauksella pehmeisiin kansiin.

Liimasidonta Taitettujen arkkien sidonta selkäliimauksella koviin kansiin.

Likatitteli Kirjan titтели- eli nimiösiivua edeltävä lehti (sivu 1), jolle yleensä on painettu kirjan ja mahdollisesti kirjailijan nimi. Mikäli likatitteliä käytetään on Tittelisivu 4. Vrt Tittelisivu.

Linjatiheys Rasteripisteiden lukumäärä ilmoitetulla matkalla esim. linjaa/cm (lpc).

Lisäävä värinmuodostus Värien muodostuminen sekoittamalla värilisiä valonlähteitä, esim. kolmen päävärin yhdistelmä on valkoinen, esim. RGB.

Lisäväri Yleensä mustan värin lisäksi käytettävä koristeväri. Voi olla PMS tai prosessiväri.

Logo Esim. yrityksen nimi ja liike-merkki sekä niiden yhdistelmä.

Lpc (Lines Per Centimeter) **Lpi** (Lines Per Inch) Mitta, jolla ilmaistaan rasteroinnin linjatiheys.

Lujuus Paperilla on useita lujuusominaisuuksia, kuten vetolujuus, märkälujuus, repäisyjujuus ja pintalujuus. Pintalujuudella on merkitystä painettaessa sitkeillä painoväreillä, joilla on taipumus rikkoo paperin pintaa. Tärkeä offsetpaperin ominaisuus.

Luovutus Painettujen arkkien luovutus tai luovutuslaite.

LWC Light Weight Coated, kevyesti päällystetty, pääosin hiokkeellinen paperi.

Lööppi Otsikkojuliste, jolla myydään lehtiä.

M

Magenta Neliväripainatuksen prosessivärin punainen väri (M), kts CMYK.

Majuskelu Kts. Versaali.

Makkeli, Makulatuuri Painamisen alussa tuleva huonolaatuinen, pois heitettävä painotyö. Myös virheellinen, käyttökelvoton painotuote.

Marginaali Säännöllinen, painamatton alue tekstin ja kuvien ympärillä.

Martiointi Kaiverretulla telaparilla paperin pintaan aikaansaatu pakotuskuviointi.

Martioitu laminaatti Kuvioitu laminaatti.

Mattakalanterointi Paperin kiillotus himmeäksi kalanterikoneessa.

Mattalakka Himmeäpintainen lakka.

Mattalaminointi Himmeällä polypropyleenikalvolla tehtävä laminointi.

Mattapaperi Himmeäksi kiillotettu paperi.

Medievaalinumerot Numerot joissa ylä- ja alapidennöksiä, vrt. Antiikva-numerot.

Mekaaninen massa Mekaanisesti puusta kuidutettu massa, ts. Hio-

ke, hierre.

MFC Machine Finished Coated, kone-päälystetty mekaanista massaa sisältävä mattapintainen paperi.

MG Machine Glazed, toispuolisesti konekiillotettu paperi.

Moiré Moaree on painovirhe, jossa kuvaan muodostuu häiritsevä läike. Johtuu yleensä kun uudelleen rasteroidaan jo rasteroitua kuvaa.

Monikerroskartonki Kartonki, joka koostuu useammasta kerroksesta. Kahdella tai useammalla kerroksella voi olla sama koostumus.

MWC Medium Weight Coated, kahteen kertaan päälystetty paperi.

N

Naukarivara Painoarkin reunaan jätettävä noin 10 mm vara, johon painokoneen arkkeja siirtävät naukarit voivat tarttua. Merkityksellinen tuotteissa, joita ei puhtaaksileikata.

Negateksti Esim. valkoinen teksti mustalla pohjalla tai väripohjalla.

Neliö Pistekoon kokoinen tyhjä väli rivillä, esim. jos teksti on 12 pistettä on neliö myös 12 pistettä.

Neliömassa Kts Grammapaino.

Neulonta Kts. Heftaus.

Nidonta Koottujen, taitettujen arkki- en nitominen liimalla ja stiftaaminen metallilangalla.

Nimiösivu Kts. Tittelisivu

Nuuttaus Paperiin tai kartonkiin puristettu ura taittamisen helpottamiseksi.

O

OCR Optinen luku. Skannerilla skannatuista kuvista muunnetaan tekstit muokattavaksi tekstiksi jonkin tähän tarkoitukseen suunnitellun ohjelman avulla.

Offset Painomenetelmä, jossa painoväri siirretään painopinnalta paperille yleensä kumikangaspintaisen siirtosylinterin avulla.

Offset-arkkipainokone Yleensä laakapainokone, jossa värinsiirto on toteutettu offset-menetelmällä ja paperi alistetaan yksitellen koneeseen leikattuina arkkeina.

Offset-lakka Offsetpainokoneella painettava lakkaus, jolla voidaan lisätä painettujen pintojen käsittelykestävyyttä.

Offset-paperi Paperi, jonka valmistuksessa on huomioitu offsetpainomenetelmän erikoisvaatimukset kuten pintalujuus.

Offset-rotatio Painokone, jossa värinsiirto on toteutettu offset-menetelmällä ja paperi ajetaan rullalta.

Ohkopainopaperi Yleisnimitys ohuille, neliöpainoltaan korkeintaan 40 g/m² papereille.

Ohuke 1/3 neliön kokoinen kiinteä väli.

Oikoluku Tarkistus jossa vedosta verrataan alkuperäiseen käsikirjoitukseen ja tarkistetaan oikeellisuus ja kuvien oikea sijoitus, kts. Oikolukumerkinnot.

Opasiteetti Paperin läpikuultamattomuus. Ilmoittaa kuinka suuren osan kohtisuoraan paperin pintaan suunnatusta valosta paperi imee itseensä. Hyvä opasiteetti = läpinäkyvätön.

OPI Sivunvalmistuksen kuvanpaikoituksen apumenetelmä, jossa käytetään helpommin käsiteltävää harvaresoluutiokuvaa sijoittamisen apuna.

Originaali Alkuperäistuote.

Orporivi Kappaleen viimeinen rivi, joka on palstan tai sivun alussa.

Osavärit Värit, joita eri suhteissa yhdistelemällä voidaan tuottaa suuria määriä värisävyjä esim. väritelevisiön punainen, vihreä ja sininen (RGB) tai neliväripainatuksen syaani, magenta, keltainen ja musta (CMYK).

P

Painopelti Offsetpainokoneessa käytetty taipuisa metallilevy, jolla yksi painoarikki painetaan. Painopelti asetetaan sylinterin ympärille, josta se siirtää värin kumikangassylinterille ja tämä puolestaan siirtää värin painomateriaalille.

Painopinnanvalmistus Sisältää kaiken sen toiminnan joka tapahtuu ennen painamista tai ennen arkkiasemointia.

Painos Yhdellä kertaa valmistettava painotuote-erä.

Painoväriabsorptio Paperin tai kartongin kyky imeä painoväriä, vrt Rasteripisteen kasvu.

Pakkaaminen Tietojen uudelleen koodaus siten, että tietosisällön yhdenmukaisuuksia yhdistellään muistitilan säästämiseksi.

Pakkausohjelma Apuohjelma, jolla

digitaalimuotoinen aineisto voidaan pakata/tallettaa pienempään tiedostokokoon, esim. aineiston linjasiirota lähettämistä varten.

Pakotus kts. Martiointi.

Paksuus Paperin paksuus ilmaistaan mikroneina (mikroni = 1/1000 mm).

Palsta Pystysuoraan erotettu sivun osa.

Palstamillimetri Yksi millimetri yhdellä palstalla. Käytetään ilmoitus hinnoittelussa. Esimerkiksi 2 x 100 pmm on kahdella palstalla 10 sentin korkuinen mainos, yhteensä 200 pmm.

Pantone Lisävärijärjestelmä, kts. PMS, Lisäväri.

Paperikoot Standardisoidut paperi-arkkien vakiokoot, yleisimmät saksalaisen DIN-normiston A-, B-, ja C-sarjat.

A	B	C
0 841 x 1189	1000 x 1414	917 x 1297
1 594 x 841	707 x 1000	648 x 917
2 420 x 594	500 x 707	458 x 648
3 297 x 420	353 x 500	324 x 458
4 210 x 297	250 x 353	229 x 324
5 148 x 210	176 x 250	162 x 229
6 105 x 148	125 x 176	114 x 162
7 74 x 105	88 x 114	81 x 114
8 52 x 74	62 x 88	57 x 81

Paperimassa Paperin valmistuksessa raaka-aineena käytettävä massa, esim. hioke, hierre, sellu ja kierrätyskuitu.

Pasta Päälysteestä käytetty nimitys ennen veden poistamista prosessista. Valtaosa päälysteestä on kaoliinia eli eräänlaista savea.

PDF Portable Document Format) on Adoben kehittämä PostScript -kieleen pohjautuva käyttöjärjestelmäriippumaton, siirrettävä tiedostomuoto. Sitä käytetään pääasiassa sähköiseen julkaisemiseen, tulostamiseen ja painamiseen. PDF-tiedosto on tulostimen ja näytön tarkkuudesta riippumaton, vrt. PostScript.

Pehmeät kannet Taipuisat yksinkertaiset kannet, joita käytetään pääasiassa liimasidonnassa.

Perforointi Paperin lävistäminen paino- tai taittokoneessa lävistysreitillä siten, että esimerkiksi kuponki on helppo repäistä irti.

Peruslinja Kts Kirjaimen osat.

Pica Amerikkalainen typografinen mittayksikkö, 4.22 mm, vrt Piste.

Pigmentoitu paperi Kevyesti päälystetty paperi, päälystemäärä yleensä alle 7 g/m².

Pigmentti Erilaisia paperin valmistuksessa käytettäviä aineosia, kuten esimerkiksi kaoliini, kalsiumkarbonaatti jne.

Pikseli Kuvan pienin yksittäinen osa. Digitaalinen bittikarttamuotoinen kuva koostuu pikseleistä. Myös näytön- ja skannereiden tarkkuudessa käytetty mittayksikkö.

Pintakäsittely Paperin tai kartongin pinnan käsittely esim. kalenteroimalla, liimaamalla tai päälystämällä.

Pintaliimattu paperi Pinta on käsitelty liima-aineilla pintalujouden lisäämiseksi ja painovärin liiallisen tunkeutumisen estämiseksi.

Pintalujuus Paperin pintakerroksen kiinnitteisyys.

Pintaoriginaali Originaalikuva joka ei ole läpinäkyvä, esim. valokuva, paperikuva jne.

Pintapaino Kts. Grammapaino

Piste Mittayksikkö kirjapainossa, 1 piste = 0,376 mm, ilmaistaan normaalisti kirjajimen koko (kirjajimen korkeus), rivien välinen etäisyys korkeussuunnassa (rivinvälitys) sekä viivojen (linjojen) paksuus. kts. Typografinen mitta, Pica.

Pisteen kasvu Kts. Rasteripisteen kasvu.

Plaano Painettu tai painamaton paperiarikki jota ei ole taitettu.

PMS Pantone Matching System. Yksi tärkeimpiä ja käyttökelpoisempia värimäärittelytekniikoita. Pantone-järjestelmää käytetään vain lisäväreinä. PMS-värit sekoitetaan ennen kuin väripinta painetaan siten, että väripinta on kompakti ja painoväri juuri halutun värinen ja sävyinen. Vrt. CMYK.

Pohjapaperi Runkopaperi, päälystettäväksi tarkoitettu paperi.

PostScript PostScript on tietokoneiden sivunkuvauskieli, jota käytetään etenkin tulostettavien dokumenttien ulkoasun kuvaamiseen tulostimille ja muille laitteille, vrt. PDF.

Ppi Pixels Per Inch. Mitta, jolla ilmaistaan tarkkuutta kuvalla, käytännöksi on kuitenkin muodostunut ilmaisu Dpi.

Preeglaus Painanta, jossa kirjaimet tai kuvat tulevat näkyviin kohokuvi-

na. Käytetään myös nimeä korkopainanta.

Prepress Painamista edeltävät toimenpiteet.

Priima Priimapuoli. Arkin se puoli jolla on arkin ensimmäinen sivu, vrt. Sekundapuoli.

Prosessivärit Process Colors. Kutsutaan myös nimellä 4-väri. Tällä tarkoitetaan koko värialan painamista neljällä osaväriä käyttämällä painettaessa neljää eri osaväriä käsittävää painolevyä. Jokaiselle osavärielle on oma painolevynsä; syyaanille, magentalle, keltaiselle ja mustalle, kts CMYK.

Puhtaaksileikkaus Painotuote leikataan lopulliseen kokoonsa painamisen jälkeen tai sidontatyön aikana.

Puolikas Pistekoko/2 kokoinen tyhjä kiinteä väli rivillä, esim. jos teksti on 12 pistettä on puolikas 6 pistettä. Käytetään esim. tasatessa numeroita. Numerothan ovat aina puolikkaan levyisiä.

Puuvapaa paperi Hiokkeeton paperi. Valmistettu kemiallisesta massasta.

Päällepainatus Aikaisemmin painetun arkin tehtävä lisäpainatus. Esimerkiksi eri kieliversiot painetaan aiemmin painettuihin tekstittämiin tai blanco-arkkeihin.

Päällyste Painatusominaisuuksien parantamiseksi paperin pintaan levitetty seos. Ks. Pasta.

Pääteviivat Yhdistävät kirjaimet helposti luettaviksi sanakuviiksi, kts. Kirjaimen osat

Pääte Kts Kirjaimen osat.

R

Raakakoko Puhtaaksileikkaamaton paperin koko, kts. Puhtaaksileikkaus

Rajata Rajata tietokoneohjelmassa esim. kuvasta tai sivuarkista tarpeeton pois. Photoshopissa kuvan rajaamiseen käytetään yleensä Rajaa-työkalua (Crop). Kuvan rajaaminen onnistuu myös grafiikka- tai taitto-ohjelmassa.

Rasteri Kirjapainotekniikassa menetelmä, jossa originaalin sävyt toistetaan painokuvassa eri kokoisina tai eri tiheyksisinä pisteinä. Rasteri voidaan muodostaa amplitudimoduloidusti ta stokastisesti.

Rasterikulma Painetuissa rasterikuvissa rasterilinjoiden kulma, esim.

musta väri 45°. Monivärisissä kuvissa eri osavärien kulmat asetetaan eri kulmiin, esim Cyan 105°, Magenta 75°, Yellow 90° ja Musta 45°.

Rasteritiheys Määrittelee pisteiden määrän cm:ä tai tuumaa kohden. Määräytyy käytettävän painopaperin mukaan. Mitä paremmin ja voimakkaammin päällystetty paperi, sitä suurempi rasteritiheys on mahdollinen, ilmaistaan yleensä mittayksiköllä linjaa tuumalle (lpi) tai linjaa senttimetrille (lpc).

Rasteripisteen kasvu Painovärien paperiin imeytymisen johdosta tapahtuva rasteripisteen kasvu ja tästä johtuva kuvan tummuminen joka pitää ottaa kuvankäsittelyssä huomioon.

Rasteripohja Alueen tasainen värisävy muodostetaan tietyn rasteriprosentin avulla.

Rasteroiminen Prosessi, jossa muunnetaan skannatun valokuvan eri sävyt eri kokoisiksi rasteripisteiksi, jotta kuva voidaan painaa painoprosessissa. Mitä suurempi piste, sitä tummempi sävy. Mitä pienempi piste, sitä vaaleampi sävy.

Repro Tekstin-, kuvan- ja sivunvalmistus.

Resoluuio Lukutarkkuus eli vierekäisten tai toisiaan seuraavien lukupisteiden määrä ilmoitetulla matkalla, kts. Ppi, Lpi, Dpi.

RGB Kolmivärijärjestelmä mm. tietokoneen näytöllä, jossa kuvan värejä toistetaan kolmella värillä: R = Red (punainen), G = Green (vihreä) ja B = Blue (sininen), kts. Vähentävä värinmuodostus.

Riippuva sisennys Ensimmäinen rivi on yleensä palstan reunassa ja seuraavat rivit ovat sisennettyjä.

Riisi 500 arkkia paperia.

RIP Raster Image Processor. Rasterointilaskenta, jota käytetään kun sivunkuvauskielellä valmistettu tiedosto muutetaan tulostuskelpoiseksi filmille, painolevylle tai tiedostoon tulostamista varten.

Riviväli Kahden tekstirivin välimitta, ilmoitetaan pisteinä.

Rotaatiopainokone Rotaatiopainokone painokone, jossa paperi ajetaan rullalta.

Rumpuskanneri Kuvanlukulaite, jossa originaalikuva on taivutettuna pyörivällä rullalla.

S

Sans Serif Yleisnimitys kirjasintyypeistä, joiden kirjasimissa ei ole ns. päätteitä. Käytetään myös nimitystä groteskit kirjasintyyli. Esimerkkejä: Helvetica, Arial, Univers, Franklin Gothic, Frutiger.

Sävykuva Originaalikuva, esimerkiksi valokuva, jossa on eri tummuusasteen omaavia sävyjä, vrt. Viivakuva.

Sävyntoisto Originaalin sävyjen toistuvuus painotuotteessa.

Sävyntoistokäyrä Luettujen ja käsiteltyjen sävyjen numeeriset vastaavuudet tummasta vaaleaan.

SC-paperi Superkalanteroitu, kiilloitettu paperi.

Sekunda Sekundapuoli. Priimapuolen vastakkaispuoli.

Selektiivinen värikorjailu Ehdollinen värikorjailu, jossa korjataan vain niitä värisävyjä, jotka sisältävät määrättyjä tai määrättyssä suhteessa eri osavärejä.

Selluloosa Sellu, kemiallisella prosessilla valmistettua puumassaa.

Serif Yleisnimitys kirjasintyypeistä, joiden kirjasimissa on ns. kirjasinpäätteet. Käytetään myös nimitystä antiikka kirjasintyyli. Esimerkkejä: Times, Palatino, Bodoni, Garamond, Souvenir.

Seripaino Painomenetelmä, jossa painoväri siirtyy seulan läpi painoalustalle.

Sheema, Scema Sivun ja sivujen taittosuunnitelma.

Sidonta Kovakansisidonta kirjan koostaminen ja valmistaminen koviin kansiin.

Sileys Paperin pinnan tasaisuus. Useita mittaus tapoja. Vaikuttaa huomattavasti painojälkeen.

Silkkimatta Silk, himmeäksi kiilloitettu paperi. Sileämpi kuin tavallinen matta.

Silkkipaino Kts. Seripaino.

Sinikopio, Sinari Arkki- tai sivuaseמודיזusta filmeistä tehty valokopio, missä painoelementit ovat paikoiltaan. Usein viimeinen tarkistusvaihe ennen painamista.

Sisennys Tekstirivin aloittaminen varsinaista reunaa sisempää.

Sivunvalmistus Sivun tai sivujen valmistaminen suunnitelluista teks-

teistä, kuvista ja muista elementeistä.

Sivuvaitto Kts Sivunvalmistus.

Skannaus Tekstin tai kuvien siirtämistä tietokoneelle optisen lukijan (skanneri) avulla digitaaliseen muotoon.

Skanneri Originaalikuva määrätysässä järjestyksessä pilseleittäin lukeva laite, kts. Skannaus, Rumpuskanneri, Tasoskanneri.

Slogan Iskulause, johon pelkistetty oleellinen sanoma.

Solid board Puhtaasta selluloosasta valmistettu, usein monikerroksinen kartonki.

Sopimusvedos Teksti- tai värivedos, jota käytetään mallina lopputuotetta hyväksyttäessä.

Sormilovi Kirjan tai kirjasen ulkoreunaan tehty lovi, joka helpottaa avaamista.

Spektrofotometri Valon aallonpituusjakauman mittausväline, jossa valaistun kohteen heijastunut valo jaetaan mitattaviin osiin aallonpituuksien mukaan.

Spottiväri Kts. Lisäväri.

Stakkeri Painokoneen luovutus päässä taitettuja arkkeja niputtava tai koaava laite.

Stanssaus Muotoonleikkaamista puristamalla paperi tai kartonki terää vasten. Esimerkiksi aukko kuvaa varten valokuvakehyksessä.

Stiftaus Nidontatapa, jossa sisäkkäiset arkit liitetään toisiinsa metallihakasin.

Stiftari Kone jolla tehdään stiftaus.

Stokastinen rasterointi Taajuusmodulointu rasterointi, jossa pisteet sijoittuvat informaation mukaisesti ja pistekoko säilyy samana, vrt. Amplitudimodulointu rasterointi.

Sublimaatio Väriaineen siirtäminen erillisiltä värikalvoilta vedospohjamateriaalille.

Subraktiivinen värinmuodostus Kts. Vähentävä värinmuodostus.

Suhteutettu kirjasin Suhteutetussa kirjasimessa jokainen kirjain vie vaakasuunnassa vain sen tilan jonka se tarvitsee (H-kirjain enemmän kuin i).

Suhteuttamaton kirjasin Suhteuttamattomissa kirjasimissa jokainen kirjain vie saman tilan, esimerkkinä

tästä Courier.

Superkalanterointi Paperin kiillotamisen monitelaisella kiillotuskalenterilla.

Suurennussuhde Kuvaoriginaalin ja siitä tehdyn painokuvan kokojen suhde.

Syaani Cyan on nelivärisarjan sininen painoväri, kts CMYK.

Syväpaino Menetelmä, jossa painojäljen antavat painosylinterin pinnassa olevat painovärisyvänteet.

Syvätä Tehdä kuvalle tai ilmoituksen jollekin elementille ns. syväyspolku (clipping path). Kts. syväyspolku.

Syväyspolku Clipping path. Vektorimaski, joka peittää esim. kuvasta taustan tai muita kuvassa olevia kohteita. Syväyspolkua käytetään yleensä poistamaan kuvan tausta (tekemään se läpinäkyväksi). Näin ilmoitukseen voidaan sijoittaa kuva siten, että kuvassa näkyy vain kohde/ tuote, eikä ko. kuvan taustaa ollenkaan.

T

Taajuusmoduloitu rasterointi (FM) Kts. Stokastinen rasterointi.

Tabloidi Sivukoko, joka on puolet tavallisesta sanomalehtikoosta eli noin 40 cm korkea ja 28 cm leveä.

Taidepainopaperi Yleisnimitys kaksi tai kolme kertaa päällystetyistä kiiltävä- ja mattapintaista paperiladuista.

Taittaminen 1. Graafisten elementtien sijoittelu ja sommittelu yhtenäiseksi kokonaisuudeksi. 2. Taittaminen painetun arkin taittelu taittokoneella siten, että taitetussa arkissa sivut ovat järjestyksessä, kts Arkkiaseointi.

Taiveura Kts. Nuuttaus.

Tarkistusvedos Teksti- tai värivedos, jota käytetään oikeellisuuden tarkistamiseen.

Tasausharvennus Kirjainten välimatkaa muutetaan siten, että kirjainten välit ovat sopusoinnussa.

Tasokanneri Kuvanlukulaite, jossa originaalikuva on suorana tasolla.

Täysresoluutiokuva Painojäljen yksityiskohtien toistokyvyn mukainen lopullinen kuva.

Tekstinvalmistus Tekstin kirjoittaminen, muokkaaminen, taittaminen

ja oikoluku.

Terävöitys Kuvassa olevien yksityiskohtien paikallinen korostaminen, jotta ne tulisivat helpommin nähtäväksi.

Thin-space Kts. Ohuke.

TIF, TIFF Tag Image File Format. Kuvien tallennukseen käytetty tiedostomuoto.

Tiikeli Yksivärinen arkkipainokone, jossa väri puristetaan suoralta painopinnalta paperille suorana.

Tiitelisivu Kirjan titтели- eli nimiöisivu, jolle yleensä on painettu kirjan ja kirjailijan nimi sekä mahdollisesti kustantaja. Yksititellisessä kirjassa on sivu 1 ja likatitellisessä sivu 4. Vrt Likatitteli.

Tulostus filmille Kuvien, tekstien tai sivujen valottaminen filmille.

Tulostus painolevyille Painolevyn valottaminen suoraan tietojärjestelmästä ilman filmejä, CTP.

Tulostus tiedostoon Tiedoston tulostaminen tulostimen sijasta tiedostoon jatkokäsittelyä varten, kts PostScript, PDF

Tumma pää Kuvan tummin sävy.

Typografia 1. Tekstin ulkonäön muotoilu siten, että se on luettavaa, tasapainoista ja ulkonäöltään kaunista tai tarkoituksenmukaista 2. Kirjaimien suunnittelu. Typografian kanssa työskentelevä suunnittelija voi muotoilla uusia kirjasinleikkauksia (eli fontteja) tai pohtia esimerkiksi jonkin painotuotteen kirjasinvalintoja. 3. Laajasti ottaen painetun sivun muotoilu eli tekstin, kuvien ja tyhjän pinnan välisiä suhteita. Typografia määrittelee myös eri kirjasintyyppiin, värien ja paperin käytön.

Typografinen mitta Graafisen alan typografisen mittajärjestelmän perusmitta on piste (pt), joka on 2660:sa metristä eli 0,37598 mm. Mittayksikön keksijä on ranskalainen kirjainpainaja François Didot.kts Kirjainkoko

U

UCR Undercolor Removal. Alivärin poisto. Värierottelutapa, jossa mustaa osaväriä käytetään korvaamaan kuvan neutraaleissa (harmaissa) sävyissä sekä kuvan tummassa päässä (siis sellaisissa sävyissä, joissa on yhtä paljon syaania, magentaa sekä keltaista). Käytännössä UCR vaikuttaa

eniten vain kuvan tummaan päähän.

Uusiopaperi Pääosin tai kokonaan keräyspaperista valmistettu paperi.

UV-lakkaus Ultraviolettivalolla kuivatettava lakka. Voidaan toteuttaa myös mattana.

V

Vaaleapää Kuvan vaalein sävy.

Valopää Kts. Vaaleapää

Vedos Kopio painotyön jostain vaiheesta.

Vedostus Tekstin, kuvan, sivun tai koko painoarkin kopiointi tai erillinen tulostaminen tarkistusta varten.

Vektoroida 1. Tekstien vektoroiminen eli tekstien muuntaminen poluiksi. Kun tekstit vektoroidaan ei enää tulostusvaiheessa tarvitse näille teksteille määriteltyjä fontteja. Vektoroitu teksti tulostuu lopulliseen ilmoitukseen yhtä tarkasti ja terävästi kuin muokattavassa muodossa oleva tekstikin. Vektoroitua tekstiä ei voi muokata tekstinkäsittelytoimenpitein, koska teksti on tällöin vektorigrafiikkaa eikä muokattavaa tekstiä. Tekstin vektorointikäsky löytyy DTP-ohjelmassa yleensä jollakin seuraavista nimistä: Convert To Curves, Muunna Poluiksi, Muunna Ääriviivoiksi, Muunna Viivoiksi, Convert To Outlines, Convert Text To Outlines, kts. Bézier-käyrät

2. Kuvan tai logon vektoroiminen resoluutioriippumattomaan skaalattavaan vektorigrafiikkamuotoon. Esim. bittikarttamuotoinen skannattu logo voidaan vektoroida esim. Adobe Streamline -ohjelmassa vektorimuotoon. Tällöin logoa voi skaalata ilmoituksessa tarvittaessa rajattomasti, kts. Bézier-käyrät.

Versaali SUURAAKKONEN.

Vesileima Paperin valmistuksen yhteydessä paperin runkoon puristamalla aikaansaatu, valoa vasten näkyvä kuvio.

Vierus Kts Marginaali.

Viivakuva Kuva, joka ei sisällä sävyjä esim. piirros tai kaavio, vrt. Sävykuva.

Vinjetti Teemaotsikko (tai koriste), jota korostetaan yleensä graafisesti, esimerkiksi piirroksella.

Vähentävä värinmuodostus Värien muodostuminen sekoittamalla väriaineita, esim. kolmen päävärin sekoitus on musta, tosin käytännössä lä-

hes musta, esim. CMYK. Vrt. Lisäävä värinmuodostus.

Väliotsikko Otsikko, joka erottaa kappaleet toisistaan.

Välitys Alun perin kahden rivin välinen ero, nykyään Riviväli.

Värierottelu Väriällisen kuvaoriginaalin osavärien erottelu neljään värialueeseen (C = syaani, M = magenta Y = keltainen, K = musta) neliväripainokoneelle sopivaksi sekä kuvan värien säätäminen siten, että se toistuu originaalin kaltaisena valitulla paperilla.

Värikorjailu Korjailua, jolla vaikutetaan kuvan väreihin.

Värihallinta Kuvanlukulaitteiston, värivedostuksen, näyttöpäätekuviin ja värierottelulaskennan hallittava kalibrointi- ja säätöjärjestelmäkonaisuus

Värintarve Kuinka paljon paperi kuluttaa painoväriä. Värintarve on se värimäärä (g/m²), joka tarvitaan paperille tietyn densiteetin saavuttamiseksi.

Värioppi Valon aallonpituusjakamaan ja ihmisen värinäkökykyyn perustuva tieteenala.

Värituloste Tietokonejärjestelmästä väritulostimelle tulostettu kuva tai piirros.

Värivedostus Värikuvista tai värisivusta valmistettu värillinen vedos.

W

WYSIWYG What you see is what you get = näet tietokoneruudulla sivun lopullisessa muodossa.

Y

Yläindeksi Peruslinjasta nostettu merkki tai merkkijono esim. matemaattisissa kaavoissa (m²).

Ylälinja Kts Kirjaimen osat.

Yläpidennys Kts Kirjaimen osat.

Ä

Äläys Tekstistä erotettu lainaus, joka painetaan leipätekstistä erottuvalla kirjasintyyliillä.

Äpäri Yleisnimitys Leski- ja orpoville.

